

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromszámos petsor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Rózsa a koronán.

A hatalom ragyogó jelvényén, a koronán, ritkán diszeleg a rózsa. Azt napjainkban nem egyszer, mint a régi jeruzsálemi királyok koronáját, tövis koszoru köríti. A legelső magyar ember a király, mikor házastársat kell választania, mennyivel alatta áll a legutolsó magyar embernek, ki szabadon választhatja meg azt, akit szeret. Az emberi élet ezen legfontosabb lépésénél legtöbb szabadsággal rendelkezik a szolga, és legnagyobb szolga az úr. S ha ez az úr még hozzá király is, akkor már azután a legnagyobb rab. Nem azt választhatja mindenkor, akit szeret, mint más halandó emberfia, hanem akit családi törvények, politikai raison, államérek, talán minisztertanács is számára előírnak.

Az ilyenek aztán nem egyszer olyanhoz kötik le magukat mindörökre, kit soha nem láttak, kivel soha nem érintkeztek, legfőleg az engedik nekik, hogy az esküvő előtt egyszer kétszer — megnézhessék egymást. Aztán megcsókolják, hogy ez a kapocs annyit is ér. És az alattvalók hallgatnak, de annál többet — beszélnek.

Annál nagyobb szenzációt keltett e héten, hogy a magyar trón örököse túltette magát hat évi hosszú lelki harcban

ez akadályokon, keresztül törte magát e tövises bozóton, és a mai napon azt emelte magához, akit szeret, azt tette életének és sorsának osztályrészésévé, akit arra legméltóbbnak tart. Azután előáll a copf és azt mondja, hogy Magyarország királynéja nem lehet a monarchia főúri családtagjainak egyik legelőbbike; de ha a montenegrói kecskepásztor-unoka volna, akkor igen.

Megjegyzendő, hogy a családi törvényből éppenséggel nem akarunk frivol gúnyt űzni. Annak is megvan a maga alapja, méltányolható okai; s nem vagyunk oly gyermekesek, hogy a dajka mesék királyfi meg a hamupipőke házassága után rajonganánk.

De Chotek Zsófia grófnő nem falusi postamester leány, nem színésznő, kitől a legfelsőbb körök idegenkednének, mert hiszen eddig is éppen a legfelsőbb körök voltak vele benső érintkezésben, hiszen ott történt az ismeretség is. Szépsége mellett ott tanulta becsülni a trónörökös azokat az erényeket, melyekért érdemes volt harcrakelni kétszázados házi törvényekkel, legyőzni a világ előítéleteit, melyek miatt bejárni volt kénytelen mindkét hemiszférát. És még sem engedett.

Ez férfias karakter a trónörökösben és legszebb bizonyítéka a grófnő erényei-

nek. Az egész világ rokonszenvét biztosítja számukra és az alattvalók loyális tiszteletét szokatlan magas hatványban fokozza.

A trónörökös morganatikus házasságát a magyar törvény nem ismeri. A magyar törvény az Irás szavait követi, mely a házastársról azt mondja, hogy *a férj és feleség már többé nem kettő, hanem egy test.* Ami a férj, az a feleség is egyzersmind. Ezt a népek szívéből nem fogja kiirtani semmiféle házi törvény, nem fogja kiirtani magának a trónörökösnek még oly ünnepélyes renúnciációja sem. És keresztény szempontból nem is szabad.

A magyar királyi trónon ismételtlenültek királynők, kik nem származtak uralkodói vérből és a magyar trónnak díszét, a magyar történelemnek büszkeségét képezték.

A trónörökös neje, ha megtudja hódítani a nemzet szívet, már pedig nyelvünk elsajátításával és hat évi szenvedésével a legjobb uton van ezen cél felé, Magyarország királynéja lesz, akár megkoronázzák, akár nem. Ha politikai okok nem engednék, hogy vállait érintse Szent István diademája, ezek az okok nem férkőznek Magyarország lakóinak szívébe, hol az evangélium szavai sokkal mélyebben vannak beírva, mint a különben tiszteletreméltó családi törvény.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Szép Ilona.

Írta: Mittuch József.

Itt ülök kertem fenyő árnyában. A szellő belemarkol a haragos-zöld lombba s enyelegve vele regét, édes regét mond éledő szívemnek. Lehajtom fejemet s merengve hallgatom a titkos suttogást.

Kezesen rezeg, hajlong a finom szálú fű, melynek harmatgyöngyén csillogva megtörlik a tüzes napsugár. Forró csókjaitól föl pattant a virág illatos kelyhe is, hogy bódító illatával kábítsa, ide csalja a zümmögő kis méhet. Felém száll libegve a zománccos lepke, lobogva, csattogva fűrösztli színompóját a sugár fényözönében. Zöld ágon inogva dalol a madár s édes-bús csattogása belevegyül a fejem fölött suttogó lombok titkos sóhajába.

Nézem, hallgatom a zsongó életet s úgy érzem lelkemben, hogy a virághimes kikelet fölajzotta csöndes hurjait. Föleled emlékemben a szép Ilona képe, mesét meg szó hozzá a suttogó lomb szava. Akácvirág illatot hoz felém a reggeli szellő, bebarangolta, végigcsókolta az illatos szirmok

szüzi kebelét, most meg meglegyinti, lehűsíti enyelgő szárnyával kipirult, lázas arcomat.

Ott voltam nála — meséli a harmatgyöngyös lombnak — beosontam aranyos, titkos fészkebe s ő, a kába, azt hitte senki sem figyel meg ábrándos lelke merengéseit. Holdvilágos est volt. A csillaghimes égen csak hébe-korba uszott egyegy tépett fehér felhő-foszlány. A diszbokrok sűrű szövevénye visszhangzott a szerelmes csalogány édes-bús dalától, mela csöndben hallgatta a szendergő természet csattogó szavát. Sírva, keseregve panaszkolta el fészken ülő párjának szíve szerelmét. E kesergő hang behatolt a leány gyéren megvilágított honába, föltárta az ablakszárnyakat, rákönyökölt a tiszta fehérre festett párkányra s gondolata röpkén szállt a messze tájakra, földült reményei honába, a régen mult idők virágos tömkelegébe.

Ajka néma volt. Tekintete ott révedezett a holdsugártól halványan megvilágított bokrok lombjain, melyek rejtett ingó ágán oly szívrehatóan csattogott az éj dalosa. Egy-egy szavát akárcsak az ő csordultig telt szívéből szakította volna... Belekapaszkodtam az ablak előtt nyíló olajfa fehér, molyhos ágába, szárnyaimra szedtem bódító lehet, s oda hoztam a szép Ilona kised honába. Meglegyintettem, hús csókjaimmal elárasztottam

a holdsugártól dicsfényvel övezett szép arcát, belemarkoltam szellő-ujjammal homlokára aláomló éjfekete fűrtjeibe... megérintettem izzó selemajakát, gyönyörűséggel, kéjjel szivtam le róla a szörpnél édesebb mézet s én dőre azt hívém, elkábítom az olajfaillattal a merengő leányt, pedig ő bódított el az önloptam csókkal...

Hosszan, hosszan tépelődött még a sugárfényes éjben, csak midőn tizenkettőt kongott a vén kastély órája, leheveredett fehér, puha ágyába. Én meg rabja lettem, nem tudtam elszakadni búbajos lényétől, szellőszárnyaimmal ott virrasztottam nyugtalan álmai fölött.

Most is jövök onnan — suttogja felém a fenyő lombjával enyelgő szellő — bolondja lettem, megörjítet. Nem keresem a délnek citromnarancs ligetét, nem a pompázó tájak virágtarka helyeit, ott a hegyek aljában, a magas nyárfák árnyában elbujtatott kis házikó búbajos lakója megigézett... Hatalmába kerit mindenkit esengő kacaja, tüzes tekintete elbódít téged is, azért vigyázz szivedre, ne akard őt látni, mert élve eltemet...

Látom, megérted suttogó szavamat, azért halljad csak az örökszép mesét a szép Ilonáról. Tanulj, okulj belőle, értsd meg a szív rejtett titkait.

Most, midőn e sorokat vesszük t. olvasóink a történeti nevű Reichstadt városkában ránk nézve nagy fontosságú esemény van végbemenőben. Nem oly zajos, nem oly ünnepélyes, mint az 1881-iki esküvő, csak egyszerű családi körben megy végbe, megfelelőleg a trónörökös szerény jellemének, de jövőre kihatásaira nézve egyenrangú az azéval.

Azért emeljük szívünket az éghez, hogy az Isten adjon boldogságot, adjon mennyei áldást azon frigynek, melynek megkötése annyi akadályokba ütközött.

Főispáni jubileum és az ellenzék.

III.

Nem szenved kétséget, hogy a megyei ellenzék legelőszóiban ugy adhatna kifejezést a főispán politikai működésével való elégedetlenségének, ha magán a jubileumi rendkívüli megyei közgyűlésen lehető nagy számmal megjelennek, a napirend tárgyához 10—15 szónoka szólana, az ünnepelés ellen tiltakoznék, szabályszerűen szavazást kérne, a tisztviselőket, mint a főispán alárendeltjeit, s így a független szavazásban feszélyezetteket a szavazás alól fölmenteni kívánná, s tőlük a szavazástól való tartózkodást határozottan meg is követelné és a szavazásban utolsó szálig minden ellenzéki tag, a ki a multakra fátyolt vetni nem hajlandó, részt is venne.

Tág tere nyílnék a szónokoknak nyíltan s férfiasan bár „svaviter in modo“ megmondani s megindokolni, mit ért a főispántól ezeltől 10 esztendővel a vármegye közönsége, mit tapasztalt a lefolyt 10 év alatt ugy a politikai élet terén, mint a megyei közigazgatásban, és mit kellett volna tennie a főispánnak, hogy őt ne csupán hivatalnokai, benfentesei, személyi lekötöztetjéi és a mindenféle tányéros várományosok ünnepeljék, hanem a vármegye nagy közönsége, a választók nagy többsége is elismerje érdemeit.

A tiltakozás ezen módját nem ajánljuk. Több okunk van rá.

Először is az ellenzék ez által a javulni ugy sem akaró bánfisták malmára hajtana a vizet, mert ezek azzal állanak elő, hogy az ellenzék nem fogadta el a béke programját, hanem még inkább zavarja az együttműködést, sem-hogy azelőtt.

Másodszor tényleg oly éles ellentétek és ellenérdekelt keletkeznek ugy politikai, mint

társadalmi téren, melyeknek fokozása közjó-ellenes, s a melyeknek teljes kiegyenlítése a valódi béke és üdvös együttműködésnek valóban nélkülözhetlen kelléke.

S harmadszor az ellenzék csak félig érnie el célját, a mennyiben az erkölcsi siker bizonyára az övé lenne ugyan, de az ünnepelés a bizalom-megszavazás mégis megtörténne, már pedig az ellenzéknek minden erejét oda kell irányítani, s arra kell fordítania, hogy többségét az egész ország színe előtt bizonyítsa be, s hogy a multakban elszenvedett sérelmekért az egész ország színe előtt vegyen elégtételt.

Ezeket pedig csak a képviselőválasztásoknál érheti el.

Ép ezért legyen a megyei ellenzék minden igaz barátjának és őszinte hívének feladata, teljes odaadással készülni már most a jövő képviselőválasztásra.

Tartsanak a népnek ellenzéki vezetői először járásokon, azután képviselőválasztó-kerületenkint összejöveteleket. Beszéljék meg a teendőket, keressék föl a befolyásosabb választókat, s azután tartsanak egy-egy kerületi gyűlést, melyen a központi működés idejére a bizalmi férfiakat megválasztják és megbízzák. Az így tájékozott kerületi bizalmi férfiak azután jöjjenek össze vidékenkint, 2—3 képviselő-választó kerületbeliek egy helyen s vegyék kezükbe ideje korán az ellenzék szervezését, hogy a választások bennünket késztetlennül ne találjanak!

Sokan mondják, hogy már a jövő tavasszal lesznek a képviselőválasztások. Mások szerint a jövő 1901. évi őszzel. Bármelyike álljon be ezen eseteknek, szavazni azok fognak, a kik az 1900. évi választói névjegyzékekben vannak benn. S így az alapos tájékozódás idejekorán lehetséges.

S ha a megyei ellenzék szervezése jó és hű kezekre, tántoríthatlan férfiakra lesz bízva, — ha a győzelem érdekében mellőzve lesz minden kicsinyes személyes érdek és érzékenykedés, — és ha ezen reánk váró, politikai jövőnk a megyében évtizedekre eldöntendő viadalban a bukottnak hirdetett, de nálunk még most is elő és hatalmaskodó rendszer minden ellensége válllvetve segíti egymást, s áll a közjó szolgálatába, — akkor Nyitrávármegyében a 11 képviselői mandátum mind az ellenzék győzelmét fogja hirdetni! S akkor rendezünk majd egy olyan ünnepélyt, melyen a keresztény türelem és önmegtagadás keserű szenvedései után, büszkén mondhatjuk el az ország színe előtt, hogy Nyitrávármegye politikai templomaiból kivertük a bánfi-farizeusokat. Amen. —*sta.*

A nyitrai Oltáregylet közgyűlése és kiállítása.

A közgyűlés megnyitása.

Folyó hó 24-én tartotta a nyitrai oltáregylet ez évi közgyűlést s ugyanakkor kiállította és bemutatta a nyitra-egyházmegyei szegény templomok számára készített istentiszteleti ruhákat és szereket.

A közgyűlés, melyen az egyházmegye főpásztora és az egylet védnöke mélt. és főt. Bende Imre nyitrai püspök úr elnökölt, újra fényesen igazolta, hogy a város és a vidék kath. közönsége nem csökkenő úgyszeretettel lelkesedik azokért a fenkölt eszmékért és célokért, melyeket az egylet alakulásakor állás- és rangkülönbség nélkül példás és szíves áldozatkészséggel felkarolt. Érdekes és tanulságos látvány volt az egyszerűbb, részben falusi népek a művelt városi közönséggel való együttes jelenléte, mely a keresztény testvériséget és a közcélok szolgálatában anynyira óhajtottó katolikus rokonérzést szembe-tűnő módon juttatta kifejezésre.

A közgyűlés megnyitását az egylet igazgatójának, dr. Franciscy Lajosnak az elnökölő Püspök védnök úrhoz intézett üdvözlő beszéde előzte meg, melyben megemlékezve az áprilisi nagy nemzeti zarándoklatról, az egylet körül tömörült kath. közönség nevében hálás szívvel köszönetet mondott a főpásztornak azon áldozatkész és jóságos tényéért, hogy szívébe zárva egyházmegyéje pap-ságának és világi híveinek az apostoli szentszék iránt érzett hódoló tiszteletét és szeretetét, a zarándoklathoz csatlakozott s az egyházmegye hódolatát a pápai trón számolyára leteleve.

Az üdvözlő beszédre ő méltósága szívélyes, lelkes szavakkal válaszolt. Kifejezte örömét a felett, hogy ebben az emlékezetes esztendőben az örök városba elzarándokolhatott. Kiemelte ottani tartózkodásának nevezetesebb mozzanatait, főképen a nagy-szerű pápai fogadtatást, felemlítette, hogy az apostol-fejedelmek sirjánál imádkozott az egyházmegyéjéért, mint a mely legközelebb áll szívéhez, egyttal átadta a közgyűlésnek a pápai áldást, melyben ő maga és egész egyházmegyéje részesült, s ezzel a közgyűlést megnyitottnak jelentette ki.

A tisztviselőnk jelentései.

A lelkes, emelkedett szellemű szavak elhangzása után az egylet elnöknője, dr. Bangha Istvánné úrnő, olvasta fel jelentését, melyben tisztviselő társai nevében is az egylet ez évi működéséről számolt be. E jelentést, mint a mindenre kiterjedő figyelem, az egylet feladatait mé-

Kezembe melyesztettem zsongó fejemet s nemán hallgattam a szellő szavát a szép Ilonáról, az élet ábrándjairól...

* * *

Apró gyermek volt. Ott született az égbe nyúló bércok aljában. Szilaj, mozgekony volt, mint a mohos, moszatos sziklákról alábukdácsoló kis patak. Versenyre kelt a csörgő habokkal, űzte, kergette bennök a csillogó pikkelyes halfiakat. Űzőbe vette a zománcos pillangót, mely lengve szállva virágról-virágra messzire esalta ki a virágszönyeges rétre a céda kis leányt.

Sugárfényes, örömbájos volt az élete, mint a tavaszi nap pirkadó hajnala. Becette mindenki, nem egy ajk érintette szöghaju fűrtjeit s az apró teremtsé ártatlan, hebe-korba kancsalba álló szeme oly igézően tudott pislogni a vele játszóra, hogy bolondja, rabja lett a fecsegő, csevegő leánynak.

Hökadt, alitt arcában a villogó két szem elárulta a fejlődő eszt. Tul is járt mindig játszó-pajtásai fondorkodó eszén, bátorságban meg felülmulta a legbátrabb fiukat. Oda merészkedett az elhagyatott temető korhad, dőledező fejfái közé, hogy kis kacsóiba fogja a gyermekcsereg rémét, a kiaszott koponyát. Társai felve, remegve messziről nezték a borzalmas tettet s szétrebbentek,

mint a sólyomtól fölhajszolt madársereg, midőn magasba emelte a kiszikkadt esontot. Igaz megadta az árát, meghibbant ereje a szörnyű izgalomtól, de hűledezve, csodálattal bámulták a nebulók páratlan merészségét.

Jöttek, mentek az évek. Ilkának távozni kellett a szülői házból. Nehezére esett zsenge lelkének oda hagyni gyermekévei boldog tanyáját, azt a helyet, melynek minden fűszálához, minden esalítjához egy-egy édes mese emléke kötődött. Kiment a rétre testvérei közé a vadvirágok honába, hogy bucsut vegyen tőlük. S itt a csöndes magányban, távol a világ zürzavaros zajától megértette érző lelke a pompázó szirmok kesergő bucsuszavát, valami titkos erő megnyomorgatta kicsike kis szívét s megcsillámlott pilláján a fájdalom könyve. Katrincájába rejtette könyázott arcát és sirt, zokogott keservesen...

Új honában, a zárdában jól érezte magát. A szent csönd, a folyosók kongó, viszhangzó falai épen illettek komoly kedélyéhez. A szigorú rend megedzette lelkét, komolylyá, férfiasá tette.

Mindenki szerette egyenes jellemét, még a kedves testvérek is különös szeretettel, bizalmukkal megtisztelték a határozott, egyébként mosolygó kedélyű leányt.

Nem igen kívánczolt a világ zajába, meg-

vonult valahol a kert árnyába, hol csapongó lelke elég tápot talált keresztül-kasul cikázó gondolatmenetnek. Komoly észszel meghányta, vetette élete sorát, végigbongászta a világ örömeit, sokféle baját s ugy találta, hogy boldogságát, nyugalalmát önönmagában fogja kereshetni.

Ott a csöndes hely kápolnájában megnyugodott ábrándos lelke, ott meritett erőt az élet küzdelmeihez, komoly gondolataiba elmerülve lassan-lassan kibontakozott lelki szemei előtt a csalárd világ hiúsága s megérlelődött benne a komoly akarat önállóan, függetlenül végigküzdeni a rövid életet.

A kis Ilonkából nagy Ilonka lett, midőn elhagyta a zárdá falait. Azóta sokszor visszame-reng, visszazáll gondolatban e megszentelt helyre, melynek jóleső némasága, zajtalan csöndje vissza-idéz lelkebe sok ottan megfogamzott gondolatot s új kitartást önt szívébe az élet meg-megújuló véseihez, viharaihoz...

* * *

Rátapadt a férfiak szeme. Gyerek volt még az istenadta, alig nőtt ki a kurta viganóból s máris körülzsongták a csapodár lelkek, mint szél-csöndes időben a mézes virágot a méhek raja. Nem vesztette esztét. Sziklaszilárdan állt Önálló, független akart maradni.

lyen átérző gondoskodás és ügybuzgalom becses okmányát, itt adjuk, a mint következik:

Áldassék vég nélkül és dicsőítessék a legfölsége-
sebb Oltáriszentség!

*Méltóságos és föltisztelendő Püspök úr!
Kegyelmes Főpásztorunk!
Mélyen tisztelt Közgyűlés!*

Egyletünk harmadik évének működéséről szerencsénk van nekem és tisztviselő társaimnak beszámolnunk.

Legyen hála az Istennek, hogy kegyelmét, melylyel a lelkeket Magához vonzza, ezen évben sem vonta meg egyletünköt, úgy hogy midőn ezen sivar korban az anyagiasság áradata oly hatalmas hullámokkal tör a lelki világ virányaira, és a föl-fölbuzduló eszményi törekvések is sokszor oly gyorsan elernyednek: az Oltáriszentségben köztünk lakó Jézus Krisztusnak imádása, és ebben az emberiség földi boldogulásának s örök üdvének egyedüli és semmivel nem helyettesíthető alapjához való térés épen nem fogyatkozott, sőt erősült.

Nem ezt igazolja-e azon örvendetes jelenség, hogy azok, kik az egylet alakulásakor törekvéseinket fölkarolták, azóta mindig s így a mult évben is nem csökkenő egyszerűséggel érdeklődtek az egylet iránt?

Nem azt igazolja-e, hogy közös istenitiszteletünkben igen sokan állhatatosan részt vesznek, még pedig a férfi nemből is?

Nem ezt igazolja-e azon megható látvány, hogy egyes családnyák, kivált midőn a déli órákban a szentegyház kevésbé népes, kis gyermekeiket vezetik be az isteni gyermekbaráthoz?

A közös istenitiszteleten az Oltáriszentséghez járulók száma is folyton nagyobbod.

Folyton keletkeznek új főkegyelvek. Több értékes ajándékarabot kapott ez évben is egyletünk. Mindezek az egylet iránti érdeklődés terjedésére, és a hitélet medrének mélyedésére mutatnak.

Egyletünk számos tagja által részt vett ez évben is a templomokban megtartott szentsegimádásokban, és az úrnap körmenetben.

Szintén részt vesz az örökimádról nevezett Erzsébet fogadalmi templom nyitramegyei bizottságának működésében.

A segélyeket illetőleg, főkegyelveink közül azok, melyeknek templomait a mult évben segélyben részesítettük, fölkerített bennünket, hogy a választmány és közgyűlés előtt hálájukat és köszönetüket tolmácsoljuk. Ezt annál szívese-

ben megteszszük, mivel el kell ismernünk, hogy az ajándékozott tárgyak legnagyobb részét az anyaegylet tagjainak adományaiból szereztek be.

A jelen évben 16 kérvény érkezett be istentiszteleti tárgyak adományozása iránt egyletünkhez. Ezen kérvények közül egyet sem utasítottunk el; hanem mindenik templomnak, anyagi erőnkhez mérten, a legszükségesebb tárgyakat megadtuk. Több főkegyelet egyleti lobogót kért. Dicséretes kívánság, de ez idő szerint csak a szükségesekre kell szorítkoznunk.

Folyamodott segélyért egy-két olyan plebánia is, melyben még nincsen főkegyelet. Nem tagadtuk meg a segélyt itt sem, abban a reményben, hogy a közeli jövőben ott is létesül főkegyelet.

A választmányunk 1899. évi december hó 9-ikén tartott gyűlésén a kérvényeket tárgyaltuk. A folyó évi június 8-iki választmányi gyűlésén a tisztviselők számot adtak működésükről és az egylet állapotáról. Az előbb említett választmányi gyűlésen sokaknak hozzánk intézett kérésére szóba jött az is, mikép lehetne az irgalmas testvérek templomában vasár- és ünnepnapokon magyar szentbeszéddel összekötött állandó isteni tiszteletet rendezni. A választmány az igazgatót megbizta, hogy ez ügyben, mely kizárólag a föltisztelendő egyházmegyei főhatóság hatáskörébe tartozik, érintkezésbe tegye magát az illetékes körökkel, a mi meg is történt; de az ügy elintézését az alvárosi plebános megbetegedése megakasztotta.

Az egylet által kiosztandó, valamint a megrendelésekre, úgy némi készletre készített istentiszteleti tárgyak kiállítva bemutatattak; de több szép tárgy, mely megrendelésre készült, nem mutatható he, mert nehéz lett volna azokat rendeltetési helyükről bekérni.

Kérem az igen tisztelt Közgyűlést, méltóztassék jelentésemet tudomásul venni.

Az elnöki jelentés után az egylet titkárnőjének, Kubinyi Eudréné úrnőnek a jelentése következett, melyből a következő örvendetes adatokat vettük ki: Az anyaegylet rendes tagjainak száma a mult évi közgyűlés óta 56-al, a résztvevőkké 3-al, a jötevőké 13-al szaporodott. Van jelenleg az anyaegyletnek 1066 rendes, 46 résztvevő és 106 jötevő tagja. Jelentékeny szaporodást tüntetnek fel a főkegyelvek, ezek között első sorban a dlhepolei és a bossácai. Uj főkegyelet az év folyamán 12 keletkezett, úgymint: Kosztolna-Miticen, Új-Krásznón, Csacán, Neszlü-

sán, Nagy-Bittsén, Kisuca-Ujhelyen, Papradnón, Csáporon, Nagy-Apponyban, Nagy-Divinán, Podszkalon, Viszokán. Ezzel a főkegyelvek száma 33-ra szaporodott fel, mintegy 4600 taggal.

A rendszeres részletességgel összeállított és élénken előadott titkári jelentést a pénztárosnőnek, Tipula Amália úrnőnek az egylet vagyoni gyarapodását feltüntető jelentése követte. E szerint a nyitrai oltáregyletnek mult évi június 1-től folyó évi június 1-ig a következő bevételei voltak: 1. Pénztári készlet 1899. június 1-én 1172 kor. 2. Az anyaegylet tagjainak adományaiból 1645 kor. 90 fill. 3. A főkegyelvektől 1111 kor. 38 fill. 4. Boldogult Durdik Alajos hagyatékából 360 kor. 5. Haydn, Krisztus hét szava a keresztfán című Oratoriumának füzeteiből 75 kor. 90 fill. 6. Az 1899-iki kiállítás alkalmával perzsejgyűtésből 147 kor. 6 fill., összesen 4512 kor. 24 fill. — Ezzel szemben a következő kiadások állanak: 1. Templomi ruhákra és szerekre választmányi határozatból 1785 kor. 86 fill. 2. Forgó tőke 400 kor. 3. Az 1899-iki kiállítás költsége 48 kor. 40 fill. 4. Számlákra egyleti nyomtatványokért 185 kor. 60 fill. Összesen: 2419 kor. 86 fill. Pénztári maradvány 1899. június 1-én 2092 kor. 38 fillér.

A pénztári jelentésnek elősorolt adatai értetendővé teszik azt a megelégedést, melylyel a közgyűlés ezt a jelentést tudomásul vette. A tetszésből, mely a jelentés olvasása alatt és után nyilvánult, hálás dicséretet olvastuk a tagok nagylelkűségének és a tevékeny pénztárosnő fáradozásának. Ezután az egylet igazgatója a számvizsgáló-bizottság jelentését olvasta fel, melyet özvegy Chrenóczy Nagy Józsefné, özv. Szaitl Arnoldné és Horváth Józsefné Stefánia úrnők terjesztettek a közgyűlés elé.

Igen kiemelkedő pontja volt a közgyűlésnek a tisztviselők és az igazgató-választmány választása. Ennél a pontnál ugyanis az elnöklő püspök úr ékes szavakkal méltatta a tisztviselőnk és a választmány érdemeit, s hivatkozva a felolvasott jelentésekre, a közgyűlés megújuló helyeslése között nyilatkoztatta ki, hogy az egylet ügyei a mostani tisztviselőnk és választmány vezetése alatt nagyon jó kezekbe vannak letéve. Ennek kapcsán felkérte őket, hogy tisztüket továbbra is viselni szíveskedjenek, mely kívánsághoz a közgyűlés egyértelmű lelkesedéssel hozzájárult.

A közgyűlés berekesztése és a kiállítás.

A segélyben részesült templomok száma és az ajándékozott tárgyak jegyzéke, melyet jövő számunkban közlünk, nyilvánvalóvá teszi, hogy az egylet a jótékonyt olyan széles me-

Nem kábitotta el a mézes, cifra szó. Fittyet hányt a sallagos beszédre. S minél jobban ostromolták szívét, annál jobban győződött meg róla, hogy bevehetetlen sziklabérc az, melyről lepatognak a szerelem nyilai.

Édes, jó szülője figyelmeztette jövő sorsára. Forgandó nagyon az élet kereke, kit felvet, kit meg sárba tipor. Keblére ölelte makacs kis fejét s szerető szóval intette szive magzatát:

— Halad az idő édes gyermekem, mint itt a kertünk végében habzó kis patak. Észrevétlenül haladunk végcélnk felé, mely előbb-utóbb, de mégis csak tőled elszakaszt... E gondolatnál belemarkol szívembe a metsző fájdalom, mi lesz veled? hová fordulsz? Magányos faként állsz majd a sik mezőn, melyre villám szakad s az élet fergetege megtépáz... összezúz... Látod, én mondom, édes anyád, kinek szívéhez forrtál elválaszthatatlanul: nem vagy szép, káprázatos jelenség, hogy bomoljon, vakuljon szépségedtől a férfivilág... szegény vagy, csak a becsületet mondhatod tiednek, mi lesz veled, ha itt hagylak árván... egyedül...?

Szemében fölcillant a szeretet gyöngye s kérdőleg tekintett jóságos szeme a néma lkára.

— Tudom, jó anyám, nehéz az élet. Bozótos, tövises az utja neki. Tépi, szagatja sokszor

az ember szívét az élet viharja könyörtelenül... Hát minek tépje kettőt, ha egy is elbirja... Itt van a két kezem, édes jó anyám, keresztül vágom magam a földi életen... Aztán ki is tudja mi várna reám? Ismerem a férfi csapodár szívét... álnok a szava... hamis az esküje... Virágról virágra száll, mint ez a kis méh, mely minden virágnak szerelemittas csókot ad... Minek ássam meg önmagam siromat...?

Ráborult anyja keblére s a föl-fölszakadó sóhaj a szíve mélyén dülő fergeteg jajszava volt.

— Tudtam, édes leányom, hogy így felelsz nekem. Nem erőszakollak, intelmem csak a gondos anya szeretetteljes szava volt... Én boldognak, szerencsésnek akarlak tudni s akkor nyugodtan hajtom le fejemet a siri álomra...

A nap lebukott a hegyormok mögé, utolsó aranyos sugára ráesett a jó anya szende arcára, dicsfénybe foglalta deres furtjeit...

Néma volt a táj, szótlán mindkét ajk, szent ihlettség szállta meg a jó szülő szívét, megsimogatta Ilonka lehajtott fejét s ráadta szándékaira az ég áldását...

Soká nem szállt Ilonka pilláira a jótékony álom. Lázás izgatott agyában kavargtak a gondolatok, tépett, fakó árnyak lebegtek körül s a ködfoszlányok közül kibontakozott édes anyja su-

gárfényes képe... Óvó, intó szava belevésődött lelke-lelkébe, arany talizmánként hordta keblében a jó szülő szavát...

Jó nagyot fordult a göncöl szekere, míg Ilonka elnyomva kínzó gondolataitól mély álomba merült...

Kiment a nagyvilágba, hogy megkeresse mindennapi kenyerét. Nem szorult senkire. Fogékony esze, ügyes keze biztosította jövő életét. Ott, megvonulva csöndes lakhelyén a toll sercegése mellett boldognak, nyugodtnak érezte magát. Szerette mindenki, ki szóba állt vele, kedves megjelenése, csengő kacaja igézővé tette a magányos leányt.

Megjött az ősz lombfönnyadás, levélhullás... s Ilka szívében tavasz, kikelet fakadt. Suttymban, észrevétlenül lopódzott beléje... Fölajzotta nyugvó hurjait... Egy titkos érzelm erőt vett rajta, erőszakolta, elnyomni akarta — de képtelen volt rá... Körülzsongta mindig, előtte lebegett egy ifjú alakja, ki oly csalfán, hamisan tudott nézni varázslott szemébe, hogy elbódult, elkábult a tekintet tűzétől. Érezte perzselését... ellenállhatatlan volt.

A fölríadt érzelm rabbá tette törekény, gyöngye szívét. Az ifjú árnya kísérté lépten-nyomon. Bármerre tekintett, bármerre fordult, min-

derben gyakorolta, a minőt csak megáthatott magának a rendelkezésére álló anyagi eszközök erejével. Biztosra vesszük, hogy az egylet a jövőben is áldozatkészen fog állani a szegény templomok ügyének felkarolására, s hogy a szükségnek eleget tehessen, ahhoz egyéb nem kívánatik, mint az, hogy az egyházmegyei lelkészkedő papság újabb fiókegyletek alakításával az anyaegyletet támogassa. Ezt hangsúlyozta a püspök úr ő méltósága is, midőn a közgyűlést bezáró beszédében az igazgatónak az egylet viszonyait esetelő jelentésére válaszolt.

A közgyűlés berekesztése után a jelenvolt nagyszámú közönség megtekintette az egyleti kiállítását, mely ugy egészben véve, mint részleteiben nagy érdeklődést keltett. Maga a püspök — védnök úr is beható figyelemre méltatta a sok szép tárgyat, különösen az ajándékba kapott és az egyházmegyei templomok számára készült tárgyakat. Feltűnően díszes ünnepi misemondó ruhát kapott a rovnei templom, szépek a bossácai és a tőkés-ujfalusi templomok misemondó ruhái, általában az összes ajándéktárgyak igen alkalmasak az istentisztelet tényének emelésére. Remekül ékesítették a kiállítási termet az ajándékba kapott antipendiumok, oltárterítők és oltárpárnák, melyek szintén az egyházmegyei templomok között fognak kiosztatni. Fő jellemvonása az ezidei kiállításnak a himzési és kivarrási minták gazdag változatossága, mely finom műérzékkel alkalmazott színárnyalatú elhujlásokkal párosulva, a díszítési alakításokat magas színvonalra emeli és azoknak szembetűnő szépséget kölcsönöz. A vallásos szertartások alap gondolatai is a himzési és kivarrási díszítéseknél csorbitatlan épségben domborodnak ki.

A kiállítási készletből több tárgy maradt fenn, ünnepi casulák fehér és vörös színben, (190—110 korona), köznapi miseruhák minden színben, (100—60 korona), oltárpárnák, (30—24 korona) és nagyszámú fehérenmű, melyek az egylet elnöknőjénél vagy igazgatójánál megrendelhetők és minden üzleti haszon nélkül az előállításí áron adatnak el.

Tartozunk még a nyilvánosságnak azzal is, hogy számot adjunk az egyletnek ajándékozott tárgyakról és az egylet javára ingyen végzett munkákról. Özv. Braunsteiner Jánosné ajándékozott 1 pár himzett oltárpárnát, Seeber Vincéné, Névery Ignácné, Saffár Kornélia 1—1 antipendiumot, Francisci Jenőné, özv. Szaitl Arnoldné, Tvrdy Valéria, Recska Mária horgolt csipkét 1—1 oltárterítőre, Pécsy Adél 1 kivarrt corporale-t, Polcsvallér Erzsébet vert betétet és ki-

varrt 1 oltárterítőt, özv. Illyés Ferencné kivarrt 3 corporale-t, Bangha Ildi 1 himzett ciborium köpenykét.

Az egylet vezetősége felkért, hogy a nemes-szívű jótévedőknek lapunk útján is köszönetet mondjunk áldozatot és fáradságot nem kimelő odaadásukért.

Kétségtelen, hogy nem tévedünk, ha annak az egész odaadásnak, melylyel a nyitrai kath. közönség soraiból sokan az egylet virágzását szívükön viselik, mintaképet az egylet nagyérdemű elnöknőjében, dr. Bangha Istvánné úrnőben pillantjuk meg, a ki az ő páratlan önfeláldozásával lelket önt a munkatársaiiba, lelket az egyleti élet egész tevékenységébe. Legyen enyészhetetlen, nagy jutalma az, kinek a hajlékaiért annyit fáradság és áldoz.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Gr. Batthyány Vilmos dr. pápai kamarás, s nyitrai püspöki titkár ad personam, több heti üdüléséből a legjobb egészségben visszaérkezett Nyitrára. Melegen üdvözljük. — Dr. Thuróczy Károly, megyei főorvos fiának és a nyitrai főispán mindkét fiának társaságában az északi végvidékre a Nord-Capra utaztak. — Balázs György nyitrai ezredparancsnok és Schertl őrnagy a párisi világiállítás tanulmányozása céljából, Franciaországba utaztak.

Kinevezés. Bárcey Ödön, nyitrai ügyvédjelölt, a nyitrai tvszékhez aljegyzővé, Ritzl Antal pécsi pénzügyi irodatiszt nyitrai pénzügyi irodavezetővé, Schusster Román érsekújvári járásbírói irnok ugyanoda segédtelevkönyvvezetővé, Koszoru Lajos, várm. járási állatorvos, nyitrai városi ideigl. állatorvossá neveztetett ki.

Esküvő. Mály Pál, pozsonyi honvédszázados, f. hó 26-án örök hűséget esküdött Barczay Boriska kisasszonynak Verebélven.

Tízéves találkozó. A nyitrai róm. kath. főgimnáziumban az 1890. évben érettségi vizsgát tett iskolatársak június 23-án tízéves találkozóra jöttek össze a Szarvas-szállodában, hogy fölújítsák a tanuló-évek kedves emlékeit. A találkozóra megjelentek a következők: Blunár János rajeci káplán, Elek Gyula postatiszt Érsekújvárról, dr. Juhász Pál alapítv. alügyész Budapestről, Német István kisszeminariumi prefektus Nyitrán, dr. Radvány Manó ügyvéd és Szabó Sándor hírlapíró Budapestről. A jó barátok kedélyesen töltötték el az estét a szállodában, másnap aztán szt. misét hallgattak a piaristák templomában, melyet

Blunár János mondott. A szt. mise után Horvát Sándor címz. főigazgatónál, Ferenczi József és Kmetykó Pál volt tanáraiknál tisztelegtek. A meg nem jelent iskolatársak levélben vagy táviratban mentették ki elmaradásukat; a jubiláló társaság nyitrai képes levelezőlapokon viszonzotta a távollevők üdvözlését a viszontlátás reményében — tíz év múlva.

Honvédtisztek mulatsága. A m. kir. nyitrai 14. honvéd-gyalogezred tisztikara június hó 30-án, szombaton, a nyitrai sátoortáborban zártkörű nyári mulatságot rendezett. A mulatság este 6 órakor a pozsonyi IV. honvéd-kerületi zenekar séta-hangversenyével vette kezdetét, melyet este 8 órakor tánc követett.

Évzáró vizsgálatok. A Szántó-féle nyitrai polgári fiú- és leányiskolában az évzáró vizsgálatok június hó 20—26-ig mindenkor számos szülő, iskolabarát és érdeklődő jelenlétében tartattak meg. A szép rendben lefolyt vizsgálatokon a növendékek szép készütséget bizonyítottak be. Különösen kiemelendőnek tartjuk a kézimunka kiállítását, hol a növendékeknek csinos, izléses munkáit sokan tekintették meg és a tanítónőnek elismeréssel adóztak. A vizsgálatok jól sikerült évzáró ünnepélyvel értek véget. — Szép záróünnepély folyt le f. hó 27-ik napján a FMKE által fentartott IV. kerületi óvodában. A növendékek helyes és magyaros feleleteikkel nagy örömet szereztek úgy az ott jelenlévő dr. Gyűrű Géza elnöknek, valamint a nagy számmal megjelent szülőknek. Kuzseli Jánosné óvónőt különösen dicséri a rend és tisztaság, melyet óvodájában tapasztalni alkalmunk volt; nemkülömben a tapintat, melylyel kis nebulóit vezeti. A IV. kerületi óvodát legnagyobb részt szegény szülők gyermekei látogatják, számszerint 90. Mily áldáshoz ezen intézet belátja mindenki, a ki a IV. kerület apróságait az utcákon kóborolni látta; a miért ezen óvoda felállításáért és fentartásáért a Fmke előjáróságát hála és köszönet illeti.

A nyitrai kath. kőművesek egylete mult vasárnap sikerült népnepélyt rendezett. Volt rudmászás, cirkusz, óriás-lepény evés, tűzijáték, s felette humoros tartalmú „világtörténeti muzeum”. (Ajánljuk a főispán urnak, hogy szerezze meg az egylet elnökétől a vármegyei muzeum számára.) Azután hajnalig tánc.

Az érettségi vizsgálatok a nyitrai főgimnáziumban f. hó 26-án kezdődtek dr. Czobor Béla egyetemi tanár elnöklete alatt. Írásbelin nem bukott senki. A szóbeli lapunk zártáig, szombat estig, még befejezve nincsen. Erről, valamint a hozzáuk beküldött értesítőkről lapunk jövő számában.

denütt ott lebegett szeme előtt káprázatos képe... A hulló, zizegő lomb is csak ő róla szólt. Nem tudta mi történt vele, csak annyit érezett, hogy merengő lelke utána eped, utána vágyik...

Ha kiment a kertbe, hogy ott a néma természet ólén, megmenekedjék kínzó gondolatától s merengve nézett a kéklő távolba kavargó agyában, haborgó szívében lecsendesültek percre-pilánatra a fölkorbácsolt érzelmek, hogy aztán annál nagyobb erővel marcangolják szívet.

Minek is van szív s a szívben szerelem? Azt hitte ellent áll neki, ő lesz a győztes s most epedve vágyik az ifjú után, ki fölzarvarta lelke nyugalmát.

Midőn a csöndes alkony leszállt a tájra ott találkoztak a kert aljában. Suttogtak, csevegtek bűbájról, boldogságról, a rózsás jövőről; ábrándok honában csapongott lelkök, megvallották egymásnak a közös érzelmeket... Ha kiakad a lomb, kizöldül a táj s ujra visszatér a vándor fecskemadar, egymáséi lesznek mindörökre... Ajk ajakkal találkoztak...

Nem tehetett róla, el volt bűvölve. Édes-bús perceiben megfedkezett fogadalmáról. A mult ködfátyolos emlékei közül kibontakozott ugyan néha-néha jóságos anyja képe. eszébe jutott akkori határozott szava, de mit is tehet már? Ki-

szakítaná szívéből az emésztő szerelmet, ha nem ott rejlene szíve legtitkosabb zugában. Pusztá, kietlen, sivar lenne az élet nélküle, a szende fiú nélkül...

S mégis...! csalfa a férfi nép. Elbolondítja a hiszékeny leányt, hogy gyönyörűséget találjon a megcsalatott szív keserves vergődésében.

Ez is. Elbolondította szegényt, hűséget esküdött, pedig szíve másért vert, másért dobogott.

Óh! iszonyatos nehéz a kiábrándulás! Fuldokló zokogásban tört ki a szegény leány, midőn örömet, boldogságát pozdorjává zúzva látta. Elátkozta a percet, melyben hinni kezdett a férfinak, kinek mézédés szava mérget csöpögtetett hiszékeny lelkebe.

Okult ön maga szomorú történetén. Zaklatott lelkéből fölszakadt a sóhaj: „Soha, soha többé! Ravasz az mind, gyilkol az, ől, midőn becéz...!”

* * *

A rohanó idő a legjobb orvos. Meggyógyította, behegesztette Ilonka sajtó szívebét is. Odahagyta a helyet, mely keserveinek tanuja lett, új tájra költözött, hol szebb a virág, szebb a kikelet... Lecsöndesedett haborgó kedélye, nyugodt most mint csapkodó vihar, fergeteg után a végtelen tenger.

Hébe-korba elandalodik lepergett multján s okulást merit annak mesének beillő történetéből.

Jó kedvében bolondítja a férfivilágot, csacsogásával elcsavarta már sok gyöngye férfi esztét. Hamiskás játékával boszut áll a ravasz szíveken.

Azért vigyázz magadra — suttogja fülemben a játszadozó szellő — el ne kábitson téged is. Csalóka a szava, hamis a mosolya.

Magam is rabja vagyok. Pedig ott settenkedtem mellette örömeiben, bujában, ismerem történetét, ellestem szándékát. S nem bírok magammal.

Elbódulsz te is, nem bírja el szíved mélyeséges tekintete emésztő tűzét. Fölperzsel... elhanyagolt... Egy szaváért száguldó ménen lehoznád az ég futó csillagát, mosolyáért odaadnád üdvösségedet... s ő kinevet, gunyosan kikacag, hogy bolonddád tett, megörjített egy ravasz férfi szívet.

Örizkedj, nehogy meglásd holdsugarban, fényben, nyitott ablak mellett elandalogni a kesergő csalogány szaván, igéző tündér akkor, mely cafranggá, ronggygá tépné gyöngye szívedet.

A szellő elhallgatott. Föleszméltem. S agyamban tovább is zsong-zsibong a szép Ilonka édes-bús regéje...

Dr. Tóth Károly kitüntetése. Dr. Tóth Károlyt, az ismert úrményi orvost, nyitrai megyei a katolikus köztevékenység fáradhatatlan bajnokát méltán megérdemelt szép kitüntetés érte. Ő szentsége a sz. Gergelyrend lovagkeresztjével tüntette ki. Tisztelői és barátai mult hétfőn lelkes ünnepség között adták át neki a lovagkeresztet, melyen Esztergomból is megjelentek vendégek és pedig dr. Csernoch János apátkanonok és dr. Prohászka Ottokár, a hercegprímás képviselőjében pedig dr. Halmos Ignác nagy-szombati kanonok, prépost plébános, továbbá Markovics Ferenc N.-Szombatból, Nyitráról a kath. kör képviselőjében Bohunka Géza, Kubinyi Endre, Kutvaszer István, Markovics János és mások nemkülönben Úrmény és vidéke intelligenciája csaknem teljes számban. Az ünnepély istenitisztelettel kezdődött, melyet dr. Csernoch János ur teljes asszisztenciával végzett. A templom, jóllehet hétköznap volt, zsúfolásig megtelt. Innen iskolába indult, aki befért, hol dr. Prohászka magvas beszéddel vázolta dr. Tóth érdemeit erős meggyőződés hangján. Azt persze nem volt nehéz. Aki úgy ismeri dr. Tóth Károly tevékenységét, mint Prohászka, és akinek olyan objektuma van, mint neki volt, annak szónoki feladata felette meg van könnyítve. Erre dr. Hunyady László gróf lelkes szavak kíséretében felützte a keresztet a kath. ügyek bajnokának mellé. Dr. Tóth Károly olyan beszédben válaszolt, minőt egy világi katolikus ajkairól csak Németországban, Franciaországban lehet hallani. Ezután Markovics János, a nyitrai küldöttség élén üdvözölte dr. Tóthot és átadta neki a nyitrai kath. kör külön e célra összehívott választmányának jegyzőkönyvi üdvözlését. A banketten, melyen mintegy 70-en vettek részt, számos őszinte felköszöntő mondatot. A távollevők számos táviratban üdvözöltek az ünnepeltet. Dr. Tóth lelkes tevékenységét jövőre érdemszerint fogjuk méltatni.

Harcászati céllövészet. A nyitrai 14. honvéd-gyalogezred július hó 2-án reggeli 6 órától kezdve egész nap, a lövöldétől Zobor hegyes irányában harcászati céllövészetet fog tartani, természetesen éles töltényekkel. Figyelmeztetjük a közeli községek lakosait, hogy e napon azon iránytól távol tartózkodjanak, nehogy egy véletlenül az erdőbe eltévedt golyó emberben kárt tegyen. A veszedelmes helyek piros zászlóval fognak megjelöltetni, azonkívül figyelmeztető katonadőrök is fel fognak állítani, kiknek a netán odavetődő emberek, saját érdekükben, engedelmeskedni tartoznak.

Monstre tárgyalás. Isten kegyelmével pár hét mulva már másfél éve lesz annak, hogy a farkasdi jegyzőt hivatalától felfüggesztették, és ez időben sem derült még ki: ártatlan vagy bűnös-e a felhozott vádokban. Most póttárgyalás lett elrendelve, mely már 14 napon keresztül tart és izgatottságba hozta úgy a népet, mint az előjáróságot. A nép zokon veszi, hogy a nagy munkaidőben kénytelenek napokat vesztegetni ott, hol már egyszer eskü mellett bizonyították vallomásaikat. A beidézettek száma 228. Ebből láthatják a mocsonokiak, hogy ez ő panaszai „kis Miska“ ehez képest. De közelg a követválasztás, s reméljük, nemsokára — írja tudósítónk — hogy minden a régi vágányba kerül, hogy minden jegyző eleget tessen hivatásának.

Szarvasmarha-díjazás Nyitrai megyében. A Nyitrai Megyei Gazdasági Egyesület által karöltve Tolg Gyula kerületi állattenyésztési felügyelővel a földművelésügyi m. kir. miniszterium anyagi támogatásával rendezett állatdíjazások Pöstyénben és Miaván június hó 25-én és 26-án tartattak meg. Pöstyénben feltűnést keltek Pálffy József gróf nisznai gazdaságából Farkas József intéző által kiállított simmenthali növendék bikák, melyek remekei a céltudatos tenyésztésnek, de egyes pöstyévidéki kistenyésztők is szép marhat mutattak be. Tekintve a fölhasznált anyagot, a pöstyéni marhavásárok rövid idő alatt az ország legkeresettebb vásárai lesznek. — A miavai kisgazdák ezuttal is bebizonyították, hogy náluknál okszerűbb állattenyésztők alig vannak, mert országos kiállításra is beillő mintaszerű anyagot mutattak be. A két díjazásban 420 koronás állami díj osztott ki, mely a tenyésztőket még nagyobb szorgalomra fogja ösztönözni. — A jövő évi március hóban tenyészbika vásárt rendez az egyesület Nyitrán a honvéd-sátortábor istállóinak fölhasználásával, hol úgy községek,

mint egyesek kitűnő berni és simmenthali bikákat vásárolhatnak.

A lelkészkező papság a hitel- és fogyasztási szövetkezetek terén.

Nem szándékom kutatni azon okok után, melyek a kisgazdák szomorú helyzetét előidézték, meg kell elégedve lennünk azon szomorú valósággal, hogy Európa összes államaiban, különösen pedig Magyarországon már egy negyed század óta egyre rosszabbul a gazdák helyzete. A tőkepénzesek és gyárosok milliói egyre növekednek, a kisgazdák nagy része pedig pusztul, munkát keresve lepi el a nagy városokat és növeli a socialis elvű proletársereget, vagy pedig „fölkél és sírván megyen, hazát keresni túl a tengeren.“

A modern állam háztartása tulságosan drága a parasztnak. Az egyenes adók legnagyobb része a földbirtokra esik, ehhez hozzájárulnak még az indirekt terhek és különféle költségek, a napszám drágasága, mezőgazdasági gépek és különféle találmányok, melyek bár előnyösek a mezőgazdaságra, de a kis gazdákra határozottan veszthozók.

Mind ezek olyan sebek a mezőgazdaság testén, melyekből a produkált termények áremelkedése mellett is csak nehezen tudna kilábalni, s ha e mellett a termények ára is folyton csökken, nem csoda, ha a gazdaközönség a nagy kiadások és bevételhiány következtében hitelhez folyamodik, s így a pénz — vagy áru — uzsorások karmai közé kerül. Ezzel megnyílik előtte az út a biztos tönkremenés előtt, mert „a hitel — mondja Kohler elzászi lelkész — az az igazoló jegy, melylyel az uzsorás a gazda házába behatol, az a kötél, a melylyel megfojtja a családokat.

A németországi arisztokracia a kath. papsággal karöltve a szomorú helyzet javítására a Bauernvereinek alakításához fogtak, melyeknek elseje Westfalia földjén született s a melyek idővel mindinkább szaporodtak. Ezen egyletek, melyek a sülyedő gazdaosztályt úgy erkölcsi mint anyagi fölemelését tűzték ki céljukul, rövid idő alatt bámulatos sikerrel dicsekedtek.

De a német papság nem elégedett meg a Bauernvereinek alakításával, hanem látván azt, hogy a legtöbb bajnak a forrása a pénz — és áru — uzsora, a népies takarékpénztárak alakításához fogott, mely nemes törekvéseben más nemzeteknél is követőkre talált. Hazánkban gróf Károlyi Sándor honosította meg ezen népies hitelszövetkezeteket, a fogyasztási szövetkezetekkel egyetemben. Nagyon természetes, hogy az uzsora és kartell-lovagok útját állották e nemes törekvéseknek, mindazonáltal a szövetkezeti élet a népvezetők buzgalma és a törvény támogatása mellett meglepő módon kezd magának tért hódítani. — Mint Németországban, úgy hazánkban is a papság a szövetkezetek szolgálatába szegődött, és a társadalom megmentésére törekvő reform-akció terére lépett.

Ezek után hozom fel a kérdést, melyre már a fentiekben is könnyű a feleletet megadni: milyen álláspontot foglaljon el a lelkész a szövetkezetekkel szemben. Ezen kérdés aktualis jellegű, a mennyiben éppen napjainkban az egyleti, szövetkezeti élet tért kezd magának hódítani úgy valási, mint társadalmi tekintetben.

Az egyletek, tekintve céljukat és eszközeiket különbözők, legfőbb közös céljuk azonban az, hogy a külön-külön gyöngé emberek szétforgácsolt erejüket egyesítsék, s közös munkával iparkodjanak Isten dicsőségét s az emberiség lelki és testi jólétét egyenkint és összesen előmozdítani. Nem veszem figyelembe itt azon egyleteket, melyek helytelen vagy jogtalan célt szolgálnak, s melyeknek éppen ezért létjoguk sincsen.

Az egyesületeket és társulatokat általában három osztályba szokás sorozni. Az első osztályba tartoznak a szoros értelemben vett egyházi társulatok, a melyek egyházi jóváhagyás mellett ala-

kulván, az egyház felügyeleti vezetése alá tartoznak. Ilyenek pl. az Oltáregylet, az Örökimádás társulata, sz. Skapulare-egylet stb. A második osztályba sorozzuk a határozottan társadalmi jelentőségű, keresztény szellemű laikus társulatokat, pl. kath. legényegylet, hitel-, fogyasztási szövetkezet. A harmadik osztályba sorozzuk az ellenes irányú világi egyleteket, pl. a szabaddóművészek.

Kétséget nem szenved, hogy a papnak mint egyházi személynek és a hitélet vezetőjének első sorban az egyházi társulatokkal kell törődnie, és rajta lennie, hogy megalakítsa hívei között azon egyházi társulatokat, melyeknek szükségét érzi, miután azok az egyháznak, mint vallási társaságnak kötelekeit szorosabban fűzik és a lelkipásztorkodást határozottan előmozdítják.

A mi pedig az utolsó helyen említett ellenes irányzatú világi egyleteket illeti, melyek szép vagy külömbös cím alatt keresztényellenes célokra törekednek, ezekkel szemben a pap óvatos álláspontot foglaljon el, s meggyőződven azoknak tényleg veszedelmes irányzatáról és működéséről, úgy magát mint híveit azoktól távol tartsa.

Most térek rá a második helyen említett társadalmi jelentőséggel bíró laikus társulatokra. Céлом tulajdonképen ezekkel, különösen pedig a hitel és fogyasztási szövetkezetekkel foglalkozni.

Milyen álláspontot foglaljon el a pap ezekkel szemben. — Igaz hogy óhajtható volna, ha a lelkész a szoros értelemben vett lelkipásztorkodás mellett maradhatna, mint ahogy az apostolok is az ima és az ige szolgálatát tartották meg maguknak, míg az inkább világi vonatkozású dolgokat pl. szegények, betegek ügyét a szerpapokra bízták; óhajtható volna ez, hogy a lelkész sok oldalról igénybe nem véve, több gondot fordít-hasson a lelkiekre.

Társadalmi körülményeink azonban olyanok, hogy a papság nem tarthatja magát távol a szövetkezetektől. Hisz éppen a papságra vár a szövetkezetek alakítása és vezetése körüli feladat. A lelkészkező papságnak tehát a társadalmi reformáció terére kell lépnie, ezt kívánja tőle a társadalom, ezt a nép érdeke, ezt a saját maga érdeke is, mert a magyar klérus előbbeni befolyását csak ilyen hatályos társadalmi működés által nyeri vissza német és belga papság példájára.

A lelkészkező papságnak tehát az ima, az ige szolgálata és a lelkipasztori teendők mellett időt kell szakítania a laikus társulatok és szövetkezetek ügyére is, természetesen helyes felosztás mellett, hogy azok mellett az elsőrendű kötelesek csorbát ne szenvedjenek, hogy külső munkájukba lázas rohamossággal elmélyedve ne fedlekezzenek meg önmagukról és hivatásukról, hogy ne lehessen róluk mondani mit Jákob Rúben nevű fiáról mondott: „Szétfolyasz mint a víz, nem fogsz növekedni.“

Nyilvánvaló tehát, hogy a papságnak mint a nép természetes vezéreinek ki kell vennie a maga jelentékeny részét a szövetkezetek munkájában. Példát nyújt nekünk Németország kath. papsága, mely látván a nép szánandó sorsát, tudván azt is, hogy ez állapot tarthatatlan, számolt azzal a körülménnyel, hogy ha a nép rendezi sorsát a pusztítással és rombolással van összekötve, hozzáfogott a mozgalomhoz. Olcsó kölcsönnyújtás, olcsó és jó áru kiszolgáltatás hitel és fogyasztási szövetkezetek útján, és így a népnek a pénz- és áru-uzsorások kezéből való kiszabadítása volt a jelző, melyet zászlóikra irtak, s mely nemes munkájukban más nemzetek és hazánk papságánál is követőkre találtak.

Ha a gazdaosztály sorsát figyelemmel kísérik, igazat adunk Kannengieszernek, a ki szerint a papság a szövetkezetek ügyében való apostolkodását lelkipasztori működése fontos részének tekintheti és joggal, mert ez a felebaráti szeretet és különösen a szegény elhagyott parasztsztyály (a hívők zömének) szeretetét képviseli a legmo-

dernebb formában s a tényleges helyzethez legjobban alkalmazva.

A szóban levő szövetkezetek különbözők, abban az egyben azonban megegyeznek, hogy kivétel nélkül hasznosak. Miután a szövetkezeti élet nálunk gyermekkorát éli, természetes, hogy eddig elé csak a hitel és fogyasztási szövetkezetek alakulásban nyer érvényesülést, a mi már magában véve is örvendetes jelenség. A szövetkezeti élet egy községben (városban vagy falun) rendszeren hitelszövetkezet felállításával kezdődik. A hitelszövetkezetet a szövetkezeti élet conditio sine qua nonjának szokás tekinteni. És ez a vélemény indokolt, mert első sorban a pénzüzsorások kötelekei alól kell azt a szegény embert feloldani, hogy felszabadított kézzel lyulhasson a boldogulás többi eszközei után. A hitelszövetkezeteket a fogyasztási szövetkezetek szokták követni megalakulási egymásutánban, s a mely községben ez a két szövetkezet virágzik, ott a szövetkezeti élet érvényesülést keres magának tovább a terményértékesítő, tejértékesítő, gazdasági gépbeszerző, biztosítási stb. szövetkezetekben.

Az említettekől kiténik, hogy a szövetkezeti élet a hitel és fogyasztási szövetkezetek megalakulásával kezdődik, szándékom tehát, már a dolgozat címének is megfelelőleg e két szövetkezettel foglalkozni, előadva röviden ezen szövetkezetek mibenlétére, hasznosságára és gyakorlati oldalára vonatkozó dolgokat, miáltal mindinkább kidomborodik a dolgozatom első részében fejtegetett igazság, hogy az említett szövetkezetek olyan intézmények, melyek a papság közreműködését nemcsak megérdemlik, hanem követelhetik is.

A hitelszövetkezet abban áll, hogy összeállnak a község tisztességes lakosai és üzletrészt jegyezvén, kötelezik magukat arra, hogy a jegyzett üzletrész összegét vagy egyszerre, vagy meghatározott idő alatt, meghatározott részletekben lefizetik (50 koronás üzletrészt 5 év alatt 20 filléres részletekben), egyuttal szavatosságot vállalnak az általuk aláírt üzletrészek névértékének ötszörös vagy többszörös erejéig. Az ilyen szövetkezet megalakítása tehát nem jár nehézséggel. Elégészes ahoz 30—40 gazda vagy iparos, kik ebbeli szándékukat az Országos Központi Hitelszövetkezet Igazgatóságának bejelentik, s a központi kiküldött a megalakulást keresztül vezeti. Megyénkben a hitel és fogyasztási szövetkezetek megalakulását rendszeren Meskó Pál a nyitram. gazd. egyesület titkára, szövetk. ügyvezető-igazgató vezeti keresztül, miután már legalább 30—40 tag az alakítandó szövetkezetbe való belépésének szándékát nyilvánítja.

A hitelszövetkezetek megalakítása körül nagy nehézséget okoz, hogy sokak szemében szálla az az ötszörös vagy többszörös felelősség, a mi pedig okvetlenül szükséges ahoz, hogy a szövetkezet biztos alappal és hitelképességgel bírjon. Ez a felelősség azonban csak papiroson veszedelmes, ha a szövetkezet oly igazgatókkal bír, kik hivatásuk tudatában vannak. Hiszen az igazgatók itelenek a kölcsönkérőnek hitelképessége fölött és ellenőrzik, vajjon a megszavazott összeget a bemandott célra fordítják-e. Ha a kölcsönkérő nem hitelképes, úgy kérése visszautasítatik, ha pedig a pénzt nem a bemandott célra fordítja, felmondják.

Hogy a kölcsönkérő ellenőrzetik abban, vajjon a bemandott célra fordítja-e a kölcsönt vagy sem, ez egy különös tulajdonsága a hitelszövetkezeteknek, melylyel egyéb pénzintézeteknél nem találkozunk. Ez egy oly tulajdonság, a mely a hitelszövetkezetek nemes törekvése mellett bizonyított. Mert ha a hitelszövetkezetek egyedüli törekvése volna olcsó hitelt nyújtani tagjainak, s a mellett nem volna ovatos annak megítélésében, kinek van igazán szüksége kölcsönre és nem gyakorolna ellenőrző felügyeletet a megszavazott kölcsön hovatfordítása felett, akkor működése nem volna áldásos, mert az olcsó és könnyen hozzáférhető hitel kétélű fegyver a gazda kezében, melylyel rendszeren magának szokott ártani. Tudta

ezt Raiffeisen, tisztában volt ő azzal, hogy keresztény szeretet nélkül szociális bajokat orvosolni nem lehet, s azért tette e feltételt szükségessé, melynek következtében a szövetkezet anyai szerepre vállalkozik, ítélkezvén a felett, adjon-e és mily mértékben adjon gyógyszeres beteg gyermekeknek.

Humar Kálmán.

CSARNOK.

Kinai hadviselés. *)

— Elbeszéli egy szemtanu hithirdető. —

Szi-lin-hien városból minden baj nélkül tettem 60 mérföld utat keresztül azon hegységen, mely Szi-lin-hien és Pé-szé között fekszik. Pé-szé végső állomás a Ju-kiang vízén; a hajót együtt béreltem egy ifju tudóssal **) és egy kereskedővel; engemet két hivem kísért hosszú utamban.

Harmadik nap este kikötött dereglyénk, mert éjjel az ut is veszedelmes, a hajósoknak is ki kell magukat pihenniök. Sötét volt a esendes éj, hajósok és utasok mély álomba merültünk. Éjfélkor láрма ébreszt föl, majd kurjongatást halunk. Fölugrálunk mind; kinyitom zseblámpámat, melyet elővigyázatból mindig meggyújtok éjjelre. Embert nem láttam, de világosságok mozogtak mindkét parton néhány mérföldnyire; csakhamar láttuk, hogy fáklyákkal közelednek felénk. Kinai társaim elszörnyedve kiálták: „Tsang-maó“. Ismertem a nevet is, viselőit is. „Tsang-maó“ szó szerint: lompos haj; ez volt a felkelők neve, a kik nem viseltek farkocsot, sem fejüket nem borotválták, így akarván tüntetni a mandzsutatór császár ellen, kinek egyik őse rendelte el a konty viselését, mint a legyőzetés jelét. Éjjeli látogatóink pártütők voltak, a kik bizonyosan nem egészségünk felől kérdezősködni jöttek.

A kinek körmeire eg a tapló, nem tanakodik; én is rögtön határoztam. Uszás itt nem segített; menekülni egyelőre csak dereglyén lehetett.

Ez oly természetes volt, hogy a nagy ijedelem miatt társaim erre nem is gondoltak. A kikötött dereglye eloldásához fogtam, de az ellenség is nyakunkon volt; észretért a hajósmester is és izmos karjai segítettek a dereglyét eloldani; a folyó közepén hallgattuk az ellenség szitkozódását.

A veszedelem elől kitértünk, de nem kerültük el, mert akár fölevezünk, akár leszállunk a vizen, mindenütt az ellenség torkába megyünk. Tudtuk, hogy a Pima erőd bevétele óta az egész vidék a lázadók kezében van; számuk 10 ezer főre rugott. Tsen-ngan-fu vidékeről szálltak le, a hol gyülekezni és tartózkodni szoktak, míg van nekik mit enni. A harminak vad larmáját egész éjjel hallottuk.

Megvirradván nagyobb biztonságban éreztük magunkat, mint a sötétségben, pedig egyáltalában nem is remélhettük, hogy menekülhetünk dereglyén.

A fölkelők kerítették ladikot, beveztek hozánk és átugráltak a dereglyére; egyik mellemnek szegezte a kétsővű pisztolyt; mintha most is látnám a két rézesővét! mindkét kakas föl volt huzva. Barátságosan megveregetve vállát mondam neki kinai nyelven:

— Csak lassan barátom, csak lassan; ha lepuftaszt, abból nincs semmi hasznod. Kell pénz? kell ruha? A mim van, neked adom.

A torzonborz vad „tsang-maó“ megszelidült erre a beszédre; letette a pisztolyt ágyamra és mindjárt kereséshez fogott. A mi rézpenz volt nálam, átnyújtam neki; aranyaimat idejekorán topánkamba rejtém, így cselekedett két hivem is. A rabló átnézte holmimat; a mi tetszett neki, elvette, összecsomagolta. Nem is volt telhetetlen,

*) „Kath. Hitterjesztés Lapjai“ XI. évfolyamából.

**) Aki az államnvizsgálatokra készül vagy azokat letette.

mert nem vett el mindent. Ezalatt társai a dereglye többi utazójánál szüreteltek. Mielőtt távoztak volna, megszólítottam azt, a ki engemet zsebelt ki; mellényének ákom-bakom díszítéséről gyanítam, hogy tisztí rangja lehet a seregben, arra kértem tehát, eszközölje ki, hogy a vezérrel szólhassak, mert fontos beszédem van vele.

— Ezt megtehetem, ugymond, mert egyik segédtszjtje vagyok.

Hogy a vezérrel, vagyis miként a lázadók nevezték, a „mennyei császár“-ral beszélni akartam, annak az volt az oka, mert szerettem volna pártfogását megnyerni, hogy az egyes csapatok ne zaklassanak bennünket. Megérkezésére nem kellett sokáig várnom. Lang-ta-jen azonnal fölismerte bennem az európaiat és némi előzékenységgel köszönt.

— Vanuak-e puskáid, kérdé tőlem, mielőtt még szólhattam volna.

— Puskám nincs egy szál sem, feleltem neki; azért kértem nagyembert, hogy fölségos megjelenésére méltasson, mert számára olyan európai tárgyat tartogatok, mely igen hasznos; ennek a tárgynak a neve láteső.

— Ez már valami! kiáltá el magát, amint kikapta kezemből a látesövet.

Én aztán megmagyaráztam neki, hogy az üveget föl és le lehet csavarni aszerint, amint valakinek erősebb vagy gyengébb a szeme. A magyarázás és próbálgatás alatt megbarátkoztunk egymással. E barátságának a révén aztán így szólta hozzám:

— Most egy kérésem volna hozzád: tiltsd meg embereidnek, hogy itt a dereglyén ne zaklassanak bennünket; a mink volt, azt átadtuk, itt hiába keresnétek többet.

— Légy nyugodt, válaszolá a vezér, gondom lesz rá, hogy ne zaklasson benneteket senki.

Hanem azért személyesen iparkodott meggyőződni, csakugyan nincs-e a dereglyén még, amit érdemes volna elvinni. Az ágy alá eldugtam én egy rekeszt, melyben olyan kincset rejtegettem, melyet semmi pénzért sem adtam volna. Ez a féltett kincs pedig az a kehely volt, melyet egyik rendtársam használt, aki 1856-ban Szi-liu-hien városban vértanu halált szenvedett. Az első martalóc nem találta meg a kehelyt, a vezér szemei élesebbek voltak.

— Nem sokat ér az egész, mondam neki, de ő már fölnyitotta a rekeszt, melyben a szövetbe göngyölt kehely pihent.

— Hát aztán mi is ez, kérdé meglepetve.

— Réz edény, melyet mi európaiak tudunk csak használni.

— Nem ismerem szokásaitokat, monda mintegy mentegetődzve.

A drága ereklye csakugyan aranyozott rézkehely volt: alapján a lekopott helyek halvány-sárga színe is bizonyítá állításomat; mivel a vezér szemei nagyon jól látszottak ismerni az arany és réznek színét, nem érdeklődött a kehely iránt és nem is nyult hozzá; inkább szemet szurt neki az óráim, de ingadozni látszott elvegye-e.

— Ez igen makrancos jószág, magyaráztam neki; sokszor elromlik, amikor aztán nem lehet semmi hasznát venni.

— Volt már több ilyen élő gép a kezemben, fontoskodott a vezér; nem vehettem soha egynek sem hasznát; de a házikója ennek talán ezüst?

— Meglehet, hogy ezüst, válaszolám; de a ház a gép nélkül nem ér semmit; órámat leszóltam, a távesövet pedig magasztaltam. Nehogy ki létemet illetőleg gyanakodjék, megmondtam neki, hogy kath. hithirdető vagyok és a vallást hirdetni jöttem Kinába, a politikai pártok ügyeivel tehát nem foglalkozom. Ebbeli előadásomra Liang-ta-jen nem válaszolt. Meglátszott rajta, hogy nálam sok pénzt vagy jó haditervet vélt találhatni; e reményében csatlakozván, avval a biztatással vitte el a látesövet, hogy a dereglyét nem fogják emberei

bántani. Nem is jött a felkelőkből csak egy rabló, de erre rátámadtunk, hogy mi a vezér oltalma alatt állunk; el is kotródott, mintha ott sem lett volna.

Hosszu napokat vesztegelvén, eltűnődünk, mi lesz ebből a dologból; időm nagy részét Kempis Tamás olvasgatásával töltöttem.

Mi szegény utasok tétlenül lebzeltünk; nem így a szomszéd vármegyék mandarinjai. A Ju-Kiang folyó közvetíti a kereskedést Kanton és a belföld között, ami vámok címén szép jövedelmet hajt az államnak, de a vámszedő mandarinok zsebébe is juttat valamit. Mivel pedig a rablók miatt nem mertek hajók indulni teherrel, a mandarinok sem vámolhatták meg a vámot. Ez a zsebet érintő dolog mezezavarta a mandarinok renyhe nyugalmát. Összeszedték a katonaságot és táborba szálltak; értesültünk a dolog felől a nagy ágyuzás által, melyet a kínai hadsereg elkövetett, mielőtt még az ellenségre akadt volna. Mert az a kínai hadviselés bölcsesége, hogy az ellenséget meg kell ijeszteni, hátha kereked old. A lázadók nem ijedtek meg, mert összehívták a csatangoló csoportokat és erősíték állásaikat. A dereglyen kellvén maradnom, nem kereshettem oltalmat a császári hadseregnél. Különben olyan helyt állt dereglyénk, hogy egyik fél sem tehetett benne kárt, elővigyázatból pedig kitűztük mindkét félnek zászlaját annak jeléül, hogy mi mindkét féllel békében élünk, de egyikkel sem tartunk. Az egyik fél sem tudta maga sem, mennyi embere van, de egy hozzávetőleg a felkelő sereg állhatott 10, a császári had 20 ezer emberből.

Amint elkezdődött a csata, az ágyuk folyvást szóltak; a puskák sortűzei is gyorsan következtek egymásra, de minden sortűzelés előtt fölhangzott a szokásos három trombitálás is. Az is egyik bölcs intézkedése ugyanis a kínai hadviselésnek, hogy a puskák minden kilövését három trombitálás előzi meg, különben nem tudná az ellenfél, hogy vigyázzon bőrre.

Dél előtt tíz óraker hirtelen megszűnt a lövöldözés. Azt kellett hinnem, hogy az egyik fél beadta derekát vagy legalább is fegyverszünet állt be. Egyik sem történt. A kínai nem szeret üres gyomorral verekedni; közös megegyezéssel hagyták a tüzelést abba, hogy békében költhessék el a villasreggelit; így történt az estebéd kedveért estenden is és aznap többet nem is harcoltak.

Másnap ismét folyt a harc, de egyik fél sem győzött. A sebesültek száma nagy volt, de két napi harc után egyetlen halottja sem volt a csatatérnek. A sebek mind a lábakon voltak, mert az ellenfelek megegyeztek, hogy kimélni fogják egymásnak az életét.

Sebesek nincsenek a kínai hadseregben; a sebeket az orvosok bekötözik és gyógyszerrel adnak a betegnek. Az összetört kezét, lábát nem vágják le és így igen sok sebesült belehal sebeibe. Csak egyetlen sebesültet láttam, a kinek testéből ki akarták venni a golyót. A száját betömtek szegénynek, hogy ne ordíthasson; egyik katona nagy konyhakést vett elő, megtapogatta a betegnek lábszárát, hol lehet benne a golyó; utána mások tapogatták és kerestek.

Ugy találmra megtapintván a golyót, mélyen belevágott a lábszárbá, kikanyarított egy nagy darabot és mutogatta, hogy benne van a golyó; a szörnyű sebet betömtek zöld gyommal; másnap a beteg belehalt a műtétbe.

Az ütközet harmadik napján az ellenfelek közelebb jutottak egymáshoz, minden jel arra mutatott, hogy birokra mennek. A császáriak bizva tulnyomó erejükben, szorították a fölkelőket és iparkodtak bekeríteni.

Liang-ta-jen legyőzve híven magát, lóháton menekült főembereivel együtt; a fölkelők sorát a vezér megfutmodása döntötte el.

A folyó egyik partján úgy szaladtak a fölkelők, hogy a másik parton levő fölkelők ezt nem is tudták; így eshetett meg, hogy e csapatokat

az ellenség meglepte és lekasabolta, mert a kínai katona nem kegyelmez az ellenfélnek.

Kétszáz fölkelő bevette magát egy házba, mely a védelem céljából meg volt erősítve; ezt a kétszáz fölkelőt a 20 ezer katona nem merete megtámadni, hanem lőtávra körülfozták a házat.

A kétszáz ember nem egyszerre rohant ki, hanem csapatonként remelt megszökhetni. Néhány szerencsésen elillant, de legtöbbje hurokra került; ezeket némi előkészülettel végezték ki a győzelem ünneplése végett. Mindegyiktől megkérdezték, mi a neve? hová való? Azután összekötözték kezét, lábát, és egy rugással hanyatt buktatták; mikor tíz már feküdt, előállt egy katona, két kézre fogta pallosát és kettéhasítá mind-egyiknek a fejét; a hullakat a vízbe dobálták.

Rettenetes volt ezt látni! A csatához és kivégzés helyéhez oly közel valék, hogy a fáradt golyók dereglyénkire is potyogtak.

Amint a császáriakat láttam győzni, megüzentem a mandarinnak, ki és mi járatban vagyok; a katonák nem is háborgattak. Azt is kell tudni, hogy a császári katonaság nem üldözte a megfutott ellenséget. Ha valaki azt kérdezné, miért nem vette üzőbe a katonaság a menekülő lázadókat, az vegye figyelembe, hogy a császári sereg sokkal hitványabb, semhogy el ne verné megfutmodott ellenség is rajta a port; de nem is mozdul a császári katona, ha prédára van kilátása. A mandarinoknak sem volt miért törődniük az ellenség üldözésével, mert a győzelem szabaddá tette a hajózást és lehetővé a vámszedést; ez egyelőre elég volt a mandarinoknak, a jövőre gondolni pedig korainak tartották. Kínának egyes részeiben vannak ily martalóc csapatok, melyek rendszeresen űzik a rablást; meg lehetne e zsiványokat semmisíteni, ha a kínai katonaság nem tagadná meg éppen a legfontosabb pillanatban az engedelmességet és a mandarinok nem felténe a bőrüket.

A győzelem után elérkezett a katonaság részére a rablás ideje. Pima erőd a felkelők kezéből elvétetvén, jogos prédának tekintetett a győzők által. Az nem jutott észbe senkinek, hogy ezt a helyet a fölkelők is erőszakkal foglalták el és a lakosokat megsarcolták. A kínai katona ugy okoskodik, hogy a győzelem után préda következik; avval nem törődik, kit sarcol meg. Különben is azt szokás mondani Kínában, hogy a rabló a népnek a ruháját, a katona bőrét huzza le. Későre járt az idő, mire a császáriak győztek, de most nem trombitáltak estebédhez, mert mindenki rablással volt elfoglalva. Egyik rész a rizst szedte össze, rakta ladikokra és vitte lefelé eladni egy közel városba. Mások ökröket, lovakat fogdostak össze; egyik istállóban ugy összeveszték a lovakon, hogy két katona holtan maradt a verekedés színhelyén. Elképzelhető, hogyan ment a rablás, mikor még a házakat is szétbontották és az épületfát árulták. Dereglyénk gazdáját sarkaltam az indulásra, de hallani sem akart erről, hiszen most alkalma volt olcsón bevásárolni; valahányszor elment a zsibvásárra, mindig hozott ruhát, vaseszközöket, sőt gerendákat is, melyeket a dereglye után kötött. Nekem is kínáltak értékes holmit olcsó pénzen, de nem vettem semmit, sőt szemökre lobbantottam az eladóknak, hogy kirabolják azt a népet, melynek segítségére jöttek; kárba veszett minden fáradságom. Az a 20 ezer katona most mind kereskedő volt; árultak még lőszerket is és pedig nem csak olyant, melyet a fölkelőktől vettek el, hanem a császári sereg készletéből is. Kereskedő utitársam egy hordócska löport vett, melyen még ott lógott a császári pecsét; ez a kereskedő oly okatlan volt, hogy a löporos hordócskára ült pipálni; hanem aztán ráparancsoltam, dugja el a veszedelmes portékát a dereglye fenekére.

A rablás három napig tartott, tehát valamivel tovább, mint az ütközet; e három nap elteltén, más kettőt igénybe vett a győzelem megünneplése. A csata alatt nem süttöttek el annyi

ágyut, mint most az ünnepre. Kínában a löpor nagyon olcsó, legalább erre vall az a körülmény, hogy borura-derüre pocsekolják; nincs az a kis falu, melyben ne árulnának rakétákat. A kínai nem tud sem busulni, sem vigadni rakéta nélkül; akár mennyegzőt tart, akár temetése van, rakétának kell lenni.

A győzelem ünnepeinek két napját a vitézek avval töltötték, hogy játszottak a prédából szerzett pénzen; veszekedés és ütlegek nélkül nem mulatnak a kínai vitézek. A prédában volt néhány asszony is; elárverelték őket, mint a barmot. Egyik játékos nyakára hágván minden pénzének, egy ilyen asszonyra játszott; mert aztán nyert: az asszonyt eladta.

Az ünnepek után vissza volt térendő a hadsereg állomásaira; trombiták harsogása adta tudtul az indulást. A 20 ezer ember nagy rendtelenségben vonult ki a táborból; tisztjeiket selyem ruhájokról ismertem fel, nem katonás tartásukról. Szokás és törvény megengedik a kínai tisztnek, hogy csatában a legénység háta mögött álljon.

A hadsereg elkotródván, sürgettem hajósunkat, hogy induljunk mi is, de ez az elemes kínai húzta-halasztotta az elmenetelt, mert még mindig iparkodott egyet-mást olcsón megvenni a prédából. A parton maradt hullák kiállhatlan büzt terjesztettek; a folyó mentén szomorúan és hallgatagon áldogáltak Pima lakosai és nézték, miként vonul el a sereg, mely őket koldusokká tette; néhányan megtudván, hogy dereglyénken európai ember van, szerették volna látni, mert az európai ritkaság itt. Nem kerétem magamat, hanem kiszálltam a partra és beszélgettem velük. Nem akarták elhinni, hogy európai vagyok, mert nyelvükön beszéltem és kínai ruhát viseltem. Akadt köztük kettő, aki járt Kantonban és látott európaiakat; ez a két ember azt állította, hogy az európaiak borzas haját viselnek, és orruk olyan nagy, hogy árnyékot vet képökre. Mivel tehát én nem váltam be európainak, erővel látni akarták az igazi európaiat, aki a dereglyén lappang. Ilyen-nel persze nem szolgálhatunk neki. Ha a keresztény vallásra fordítottam a beszédet, avval tértek ki, hogy az a vallás jó az európaiaknak, de nekik nem való. Látva roppant szegénységüket, szerettem volna megsegíteni őket, de magamnak is alig volt annyim, hogy Kantonig kifussa. Nem lévén tehát semmi okom a pusztulás eme helyén tovább időzni, 26 napi veszteglés után folytathattam utamat.

Végezetül bővebben megismertetem utitársaimat. Keresztény kísérem közül az egyik börtönt és boltbüntetést szenvedett a hitért, a másikat, mint elhagyott árvát, a missió nevelte föl.

A fiatal tudós szeretett volna megismerni a ker. vallással; előlvasa a neki adott könyveket, de csakhamar eszrevettem, hogy nem az igazságot keresi, hanem a kíváncsiság csiklandozza. Apja mandarin lévén, fiának is az volt leghőbb óhajta, hogy mielőbb hivatalba csöppenjen.

Kereskedő utitársam Buddha vagy mint Kínában nevezik Fo buzgó követője volt; tulajdonképen a pénzt imádtá ő, de abban a hiedelemben élt, hogy erre babona által tesz legbiztosabban szert. Egyszer a folyónak olyan pontjára értünk, melyen veszedelmes a hajózás; a mi kereskedőnk addig rimázkodott, míg kikötött a dereglye, hogy ő bemutatthassa áldozatát a közel templomban. Mikor visszajött, sarkon követte egy „bonz“ is, aki alamizsnát kért a templom számára; nyújtotta a könyvet, melybe az adakozók beírják neveiket, de én felvilágosítam, hogy én és két emberem keresztények vagyunk; a fiatal tudós és a hajó gazdája példánkra hivatkozva szintén nem adtak semmit.

A fiatal tudós és a kereskedő csak Nannin-fuig jöttek; itt és még egy helyen dereglyét változtatva 40 lap mulva megérkeztem Kantonba.

Első os. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

Hömlökzat-festék-gyár

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstr. 120. (saját házában).

Arany-érmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézősége, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építőmesterek, ugyancsak gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek részben földoldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában különként 16 krtól főfelé szállítatnak és a mi a festék színtisztségét illeti, azonos az olajfestékkel.

Mintakártya, ugyancsak utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Alapított 1869-ben

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, beteti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árnyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székhaza Városháztér 3. sz.

HIRDETMÉNYEK

a „Nyitramegyei

Szemle“ részére

jutányos áron felvételnek a kiadóhivatalban, Nyitrán, Papnevelde-utca 9. sz.

Jó házból való leány

felvétetik AITNER FERENC csemegeüzletében Nyitrán.

Csak ezzel a törvénysz. bej. védőjeggyel valódi. LONDON. Chief Office S. W. 48 Brixton Road. Főraktárak: Burmann, Angol India, Agen. Zágráb. Algier. Amsterdam. H. Sanders, Rokin 8. Basel. Szt. János győgtár. W. Kratz. Belgrad. Nikola A. Delini, Győgtár Mihály fejedelemhez. Központi raktár Szerbia részére. Berlin. C. Bologna. Bruxelles. Pharmacie Ch. Delacre & Co. Budapest. Török J. Dr. Egger L. és J. Cairo. Cöln a. Rh. Noris. Debrecen. Eich, Luxemburg. Schmidt P., gyógyszer.

THIERRY A. mell- és gyomor-balzsamát

(a melyet az egészségügyi hatóság megvizsgált)

az egész világ kedveli és mindenütt keresik. Csak akkor valódi, ha az oldalt látható zöld, a törvényszéknél bejegyzett „apáca“-védőjeggyel van ellátva. Földművelhetetlen szer minden mell-, tüdő-, máj-, gyomorbetegség ellen stb. külsőleg is kitűnően hat és sabet gyógyít.

Egy próbáüveg bérmentesen 1 korona 40 fillér. Széjjelküldés csak előzetes fizetés esetén.

Thierry A. centifoliakenőcse

(csodakenőcseknek nevezik)

utolérhetetlen szívó erejű és gyógyíthatásu. Operációkat a legtöbb esetben fölöslegessé teszi. E kenőcsrel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontszert, ujabban pedig egy 22 éves rákszerű bajt gyógyítottak meg. Antiszeptikus és gyógyíthatásu mindenféle seb gyuladásánál.

Próbátégely bérmentve 1 kor. 80 fill. Csak előzetes fizetés esetén küldjük meg.

Óvakodjanak utazatóktól és kerüljék az értéktelen, ugynevezett házi kenőcsöket s más effeleket.

Cím: A. Thierry, gyógyszerész és gyár a Védőangyalhoz, Pregrada, Pragerhof felé, a Déli vasut mentén.

Prospektus ingyen és bérmentve.

E szerek sohasem romlanak meg és jó azokat használatra készen a házban tartani. Az összes művelt államokban bejegyzett védőjegyeimnek utánzatát a törvény üldözi.

Issigeac, Dordogne, Kopenhága, fabriken iarna. Milánó, A. Bertoloni. Malmó, Sevrige, Apot. Lejonot. Nantes, Pharmacie C. Frodet. Nápoly, Palermo. Paris, Pharmacie française, 1 & 3. Place de la République, Pharmacie Daprey, 11, Rue des francs Bourgeois. Prága, Róma, Corso, Agenzia del Policlinico. Rombaix, Pharmacie F. Gorrath. Sarajewo, Szeged, Temesvár, Triest, Velence, Vienné, Zürich.

Csak ezzel a törvénysz. bejegyzett védőjeggyel valódi.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas-kálit,

kénsavas-ammont,

KOVASAVAS-KÁLIT,

(dohánytrágyázásra)

KÉNPORT, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

RÉZGÁLICOT, 98—99%

legolcsóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.